

Posouzení stavby z hlediska výskytu obecně, a zvláště chráněných druhů živočichů

projekt:

Obecní dům Vavříneč č. p. 9

Posudek stavby z hlediska výskytu obecně, a zvláště chráněných synantropních druhů živočichů (ptáků a netopýrů), ve znění zákona č. 114/1992 Sb. a vyhlášky MŽP ČR č. 395/1992 Sb., v platném znění.

RNDr. František Bárta

Syrovátka č.p. 14
503 27 Křota pod Libčany

V Syrovátce dne 12. 6. 2023

RNDr. František Bárta

Předměty posouzení:

Stavební objekt č. p. 9
Vavřineč – část obce Malý Újezd
Okres Mělník

Investor/stavebník:

Obec Malý Újezd
Malý Újezd 95
277 31 Velký Borek
IČO: 00237043

Zpracovatel odborného posudku:

RNDr. František Bárta
Syravátka 14
503 27 Lhota pod Libčany

- absolvent Přírodovědecké fakulty UK, obor ochrana přírodního prostředí
- člen České společnosti ornitologické
- člen České společnosti pro ochranu netopýrů
- držitel autorizace k provádění biologického hodnocení

Tento posudek je vypracován (na vyzvání) k doplnění zadávací dokumentace k veřejné zakázce, k zajištění podmínek programu dle Přílohy č. 4 „DNSH“ (Do No Significant Harm - Významně nepoškozovat), neboť podpora poskytnutá v rámci tohoto programu (komponenta 2.8 jako součást Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost) bude přiznána pouze opatření, které bude dodržovat zásadu „významně nepoškozovat“ environmentální cíle (Do no significant harm, DNSH) dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/852: **„Ochrana a obnova biologické rozmanitosti a ekosystémů“**.

Obsah:

1. Úvod	3
2. Poloha a popis stavby	3
3. Metody terénního průzkumu	5
4. Výsledky	6
5. Opatření k zabránění ohrožení zjištěných druhů	8
6. Závěr	9
7. Použitá literatura	9
8. Fotodokumentace	10
9. Přílohy	11

1. Úvod

Předložený odborný posudek si klade za cíl zjistit přítomnost a možné hnízdění ptáků nebo pobyt savců uvnitř stávající budovy Obecního domu Vavříneč č. p. 9, v jejím plášti a na vnějších stranách obvodového zdiva. Zvláštní zřetel byl zaměřen na výskyt zvláště chráněných synantropních druhů živočichů uvedených v příloze č. III, prováděcí vyhlášky č. 395/1992 Sb. k zákonu č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (dále též „zákon“) a vymezení případného dopadu záměru na jejich populace. V případě potvrzení jejich výskytu navrhnout kompenzační opatření. Dále byl terénní průzkum zaměřen na výskyt ptáků obecně chráněných dle § 5a zákona a případné stanovení odchýlného postupu dle § 5b zákona.

Posuzovaná stavba leží v zastavěném území obce Malý Újezd, místní části Vavříneč, v okrese Mělník ve Středočeském kraji. Vlastní realizace akce se týká samostatně stojícího objektu na pozemkových parcelách st. p. č. 47/3, st. p. č. 148 a dále p. č. 465/1 a 383/5 v k. ú. Jelenice u Mělníka. Budova je v současné době z části využívána jako prodejna potravin a zbylá část je bez využití. Vlastní stavba je obdélníkového půdorysu o jednom nadzemním podlaží a jednopodlažními přístavbami na východní a severní straně. Stavba je kryta sedlovou střechou, přístavby jsou se střechou pultovou. Krytina sedlové střechy je z pálených tašek uložených na latě, které jsou spojeny s vlastní trámovou konstrukcí krovu. Pultové střechy přístavby jsou kryty plechovými šablonami uloženými na prknech. Podlaha půdy je částečně pochůzná. Sklepní prostory jsou pod hlavní budovou a jsou přístupné z vnitřních prostor objektu. Otvory z vnějšího okolí zde tvoří násypník uhlí. Stěny jsou hladké, strop je s malým klenbovím mezi traverzami. Vše je se starší omítkou s vápenným nátěrem.

Záměrem investora (obec Malý Újezd) je provedení stavebních úprav budovy č. p. 9, kterými vznikne kulturní dům se zázemím, provozovna obchodu a dva obecní byty. Všechna navrhovaná opatření směřují k plnému využití budovy č. p. 9 a zásadní snížení energetické náročnosti této budovy. V rámci provádění prací bude zasahováno především do vnějšího pláště budovy a půdních prostor (celý krov a střecha budou nové konstrukce). Pro realizaci akce bylo dne 11. 1. 2022 vydáno stavební povolení Městským úřadem Mělník pod č. j. 317/VYS/22/JIMA, které nabylo právní moci dne 16. 2. 2022.

2. Poloha a popis stavby

Posuzovaným záměrem jsou stavební úpravy objektu č. p. 9 v Malém Újezdu – místní části Vavříneč - spočívající ve stavebních úpravách a přestavbě stávajícího objektu. Poloha objektu v obci v rámci širšího regionu je znázorněna v mapě č. 1. Detailní poloha objektu určeného k realizaci akce je uvedena v mapě č. 2.

Posuzovaná stavba leží ve střední části zastavěného území Vavříneč, který je místní částí obce Malý Újezd. Je obdélníkového půdorysu, z části podsklepená. Zastavěná plocha je 1 243 m². Nadzemní část budovy je jednopodlažní se sedlovou střechou a přístavbami s pultovou střechou. Půdní prostor pod sedlovou střechou je částečně pochůzný, opatřený starou dřevěnou podlahou. Krov je dřevěný s latěmi, na které je uložena pálená tašková krytina. Pultová střecha je z plechových šablon uložených na prkenný podklad, který je upevněn na dřevěný krov. Obvodové zdi jsou cihlové a kamenné, přístavky jsou částečně z cihelných tvárnic. Obvodové stěny nejsou zatepleny a jsou opatřeny hladkou omítkou, z části obložené

Při realizaci záměru budou provedeny stavební úpravy objektu č. p. 9 spočívající ve sjednocení celého přízemí budovy na stejnou výškovou úroveň. Převážná část prací bude prováděna na vnějším plášti budovy. Uvnitř budovy budou odstraněny části vnitřních konstrukcí a jejich náhrada za nové. Na vnějším plášti budovy budou vyměněny výplně otvorů a na plášti bude umístěna tepelná izolace (komplexní zateplovací systém). Původní objekt č. p. 9 o velikosti 31,08 x 17,4 m bude zvětšen na 31,695 x 18,015 m a výška stavby bude zvýšena o 0,623 m. Hlavní objekt bude propojen se zázemím na letní provoz. Směrem k hlavní silnici I. třídy č. 16 bude vytvořen veřejný prostor se zahradními úpravami. Vytápění a ohřev vody budou zajištěny tepelným čerpadlem a doplňkově elektrokotlem. Na střeše bude fotovoltaická instalace. Dešťové vody budou svedeny do akumulární nádrže pro další využití (vnitřní splachování i venkovní zálivka zeleně).

Podrobný popis realizace akce je uveden ve schválené projektové dokumentaci.

Termín realizace akce se předpokládá v období od konce roku 2023 do roku 2025.

3. Metody terénního průzkumu

Použité metody a zaměření terénní prohlídky objektu vychází z odlišného zjišťování přítomnosti ptáků a savců v budově nebo na jejím plášti. Pro jednotlivé skupiny byly použity metody vycházející z příručky Metodika sběru dat a pro monitoring v chráněných územích (ČÚOP, 1994) a jejich novelizace zveřejněné na stránkách AOPK ČR (www.nature.cz). Použité metody při terénním průzkumu budovy nemají devastující vliv na druhy ani jejich populace. Pro zjištění přítomnosti ptáků (*Aves*) a savců, resp. letounů (*Chiroptera*) byla provedena terénní prohlídka vnějšího pláště budovy s cílem zjištění možných hnízdišť a vstupů do vnitřních prostor objektu nebo pod parapety. Návštěva lokality a přímá kontrola dostupných vnitřních prostor budovy byla provedena dne 2. 6. 2023 v době od 8,30 do 9,30 hod. Pro zjištění možné přítomnosti vstupních otvorů a možných hnízdišť ve vnějším plášti budovy byla použita vizuální metoda. Pro možné nahlížení případně existujících otvorů a nepřístupných prostor byla připravena endoskopická kamera QuickPeek. Pro možnou detekci letounů v prostoru pláště a podstřeší budovy byl použit Bat detektor Petterson D240X. Endoskopická kamera nebyla, vzhledem k přehlednosti prostorů budovy a podstřešních prostor, použita.

V rámci terénní kontroly byly zpřístupněny vnitřní prostory objektu, kde by se sledované druhy a skupiny druhů mohly vyskytovat nebo je používat k úkrytu a rozmnožování.

Při terénní návštěvě lokality bylo jasno, teplota nad nulou a téměř bezvětrí. Termín přímé kontroly objektu a míst možného výskytu spadal do období, kdy by se zde mohly vyskytovat pobytové stopy po zimujících druhích letounů (*trus*). Zároveň by bylo možné zjistit přítomnost letounů z čerstvého trusu nebo hlasových projevů. Zároveň by byly nalézána obsazená, nebo čerstvě využitá hnízda ptáků. V podstřešních prostorech by bylo možné zjišťovat pobytové stopy v podobě zbytků potravy, vývržků, popřípadě kadáverů, trusu a opeření.

Při terénním průzkumu byla pořízena fotodokumentace, která je z části použita v této zprávě.

Při zpracování závěrečné zprávy byla využívána dostupná data z nálezové databáze AOPK ČR (<http://portal.nature.cz>) a z dalších informačních zdrojů (viz kap. 8).

Terénní průzkum provedl RNDr. František Bárta, zpracovatel tohoto odborného posudku, který zná okolí a obec z návštěv v minulosti.

4. Výsledky

V rámci terénního průzkumu byla provedena podrobná prohlídka vnějšího pláště budovy, v němž lze předpokládat výskyt obecně a zvláště chráněných synantropních druhů živočichů, které by mohly být realizací projektu ovlivněny. Prohlíženy byly i vnitřní prostory objektu z důvodu možného vnikání do prostor a využívání jich jako úkrytů.

Na vnějším obvodu pláště budovy byly při kontrole zjištěny otvory vedoucí do půdních prostor. Při vnější prohlídce pláště budovy se sedlovou střechou, především pak rohů u okenních rámců, nebyly nalezeny žádné pobytové stopy, ani použítá hnízda jiříčky obecné (*Delichon urbica*). Na stávající přístavbě, tvořící východní část objektu bylo pod římsou atiky **nalezeno 24 hnízd jiříčky obecné (*Delichon urbica*)**. Z nichž 11 bylo obsazeno hnízdícími ptáky. Pod stávajícími osazenými parapety oken nebyly nalezeny štěrby nebo jiné otvory, které by mohly být využívány letouny jako úkryt, nebo ptáky jako hnízdiště.

Sklepní prostory budovy jsou přístupné z vnitřních prostor budovy schodištěm, které je odděleno od ostatních prostor budovy pevně uzavíratelnými dveřmi. Vstupními otvory do podzemí jsou většinou pevně uzavřeny-nebo zazděny. Jediný vstupní otvor tvořilo z jižní strany místo, kudy se v minulosti sypalo uhlí. Při prohlídce sklepních prostor nebyly nalezeny pobytové stopy dokládající přítomnost, nebo využívání těchto prostor letouny (Chiroptera).

Vnitřní prostory budovy – I. patro jsou pevně uzavíratelné a přístupné jen v době jejich využívání. Jejich využití pro trvalejší pobyt savců nebo ptáků je tak bezpředmětné.

Vnitřní podstřešní prostory – půda - je přístupná dveřmi ze schodiště do I. patra. Dále jsou přístupné dvěma okenními otvory ze západního průčelí, kde chybí výplně a další vstupy jsou mezi atikou a pozednicí. Půdní prostory jsou suché, mírně prosvětlené. Při prohlídce všech dostupných prostor nebyly nalezeny pobytové stopy dokládající přítomnost ptáků (*Aves*) nebo letounů (*Chiroptera*). Naopak byly nalezeny hromádky různě starého, až čerstvého trusu kuny (*Martes sp.*). Přítomnost tohoto predátora tak vytlačuje ostatní druhy z půdních prostor, které by se staly kořistí tohoto predátora.

Ve všech vnitřních prostorech budovy nebyly nalezeny žádné pobytové stopy svědčící o možné přítomnosti sledovaných druhů zvláště chráněných a ohrožených synantropních živočichů.

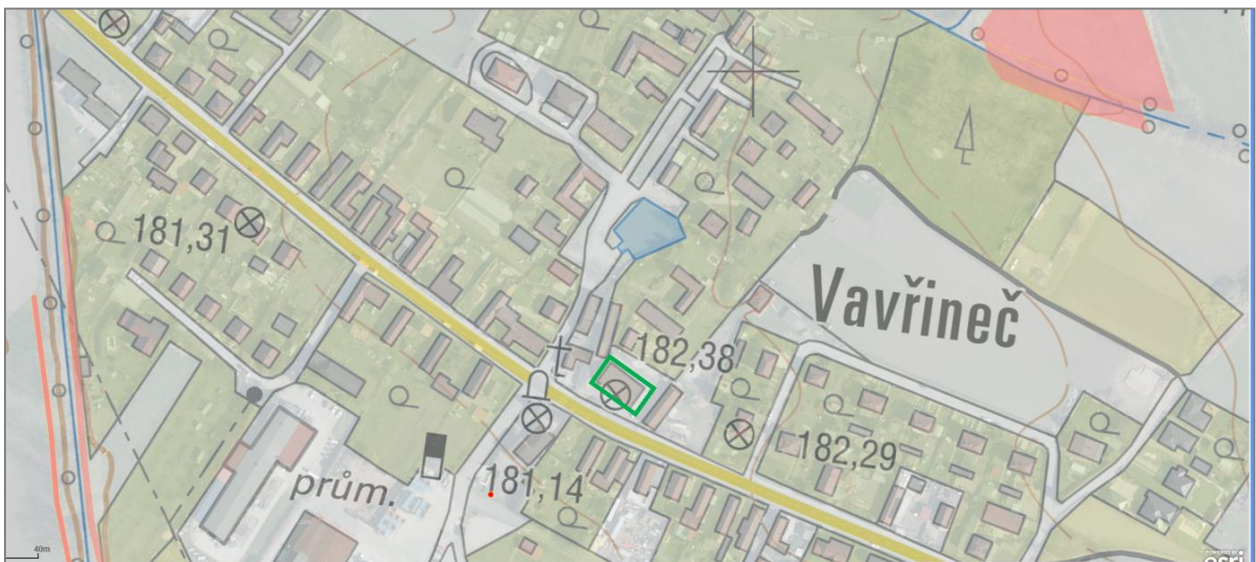
Na základě provedeného terénního průzkumu a náhledu do dostupných informačních zdrojů (viz internetové zdroje) lze konstatovat, že posuzovaný objekt č. p. 9 ve Vavřínči, **není v současné době žádným zvláště chráněným druhem ptáků nebo letounů obsazen nebo dočasně využíván.** Na vnějším

plášti budovy – východní přístavek – je však **využíván k hnízdění druhem *Dechon urbica* (jiříčka obecná)**. Tento druh umístil svá hnízda pod římsu atiky tohoto přístavku a aktivně je využívá k hnízdění. Ochrana tohoto duhu je zajištěna Evropskou směrnicí o ptácích a §5a zákona.

V rámci terénního průzkumu byli v blízkosti budovy a nad ní pozorováni ptáci, kteří do blízkosti posuzovaného objektu zaletovali z blízkých budov a ploch zeleně. V současné době však tyto druhy mohou posuzovanou budovu využívat pouze při krátkých odpočinkových zastávkách anebo při sběru potravy na vnějším plášti budovy, popřípadě v jejím blízkém okolí. Hnízdiště těchto ptáků (stejně jako příležitostný výskyt dalších druhů v okolí) nebudou realizací akce ovlivněna.

V nálezové databázi AOPK ČR (náhled dne 5. 6. 2023) není pro dotčenou budovu ani pro její nejbližší okolí uveden žádný údaj. V posuzované budově (v mapě č. 3 zeleně vymezený prostor) ani v nejbližším okolí není uveden žádný údaj o výskytu živočichů nebo rostlin. Výřez nálezové mapy s vyznačením dotčené budovy č. p. 9 a nálezů (červený bod a plocha) převzatý z Nálezové databáze AOPK ČR je uveden v mapě č. 3. Zdroj pro mapu: (c) AOPK ČR, Nálezová databáze ochrany.

Mapa č. 3 Výřez mapy z Nálezové databáze AOPK ČR (zdroj: (c) AOPK ČR, Nálezová databáze ochrany přírody).

5. Opatření k zabránění ohrožení zjištěných druhů

Vzhledem k **zjištění přítomnosti hnízdišť jiříčky obecné (*Delichon urbica*)** je nezbytné posunout zahájení realizačních prací až po ukončení hnízdění tohoto druhu. Jiříčka obecná (*Delichon urbica*) je tažným druhem. Ze zimovišť se vrací v druhé polovině dubna a odlétá na sklonku září. Svá hnízda v antropogenním prostředí umísťuje na vnějším plášti budov. Pro jejich umístění si nejraději vybírá pravoúhlé kouty na fasádě; hnízda si nalepí k horní ploše nadpraží oken či výklenků, na spodní líc říms apod., a dovnitř lezou malým otvorem. Nejsou však výjimkou případy, kdy hnízdo vlepuje i mezi různé šambrány a historická pískovcová obložení, včetně soch a jiných objektů.

Pro ochranu tohoto druhu je **nezbytné odložit zahájení práce na stavebních úpravách objektu až po ukončení hnízdění, které může být u některých párů až ke konci září**. Tzn. doporučuje se zahájit stavební aktivity v objektu a jeho okolí až k datu 1.10.2023, aby nebyli ptáci rušeni.

V žádném případě nelze odstraňovat hnízda v době, kdy se zde nalézají mláďata. Shazování hnízd s vejci nebo ptáčaty je považováno za záměrný trestný čin týrání zvířat.

Následně je nezbytné zajistit budovu, resp. hnízdiště jiříček před možným hnízděním po návratu ze zimoviště. Použitá hnízda lze po ukončení hnízdění odstranit. Jiříčka si po návratu vyhledá nové vhodné stanoviště, kde hnízdo opět staví nebo obsadí původní hnízdiště a hnízdo znovu vystaví.

Kolonie jiříček na přístavbě domu č. p. 9 bude po jeho rekonstrukci obtížně hledat místo pro přirozenou stavbu hnízda. Vzhledem k této skutečnosti se pro usnadnění hnízdění a početnosti kolonie navrhuje instalace 30 nových umělých hnízd, včetně podložek, které budou chránit novou fasádu před znečištěním trusem. Náhradní hnízda se umísťují na chráněné venkovní zdi (ideálně světlé) pod přesah střechy, římsy, balkonu atp. Ideální jsou nejružnější římsy pod okny nebo pod střechou, které vytvoří přirozenou stříšku a hnízdo budou chránit před nepřízní počasí. Tato umělá hnízda jsou tímto druhem přijímána k hnízdění. Samotné hnízdo je mnohem pevnější a odolnější, takže se nerozpadá ani není atakováno predátory.

Jiná opatření se při realizaci akce pro zvláště chráněné a ohrožené druhy nenavrhují.

Příklad možných typů umělých hnízd pro jiříčky a jejich instalace převzaté z www.

6. Závěr

V průběhu terénního průzkumu a zpracování dostupných relevantních dat k výskytu savců a ptáků v dotčené budově Vavříneč č. p. 9, včetně jejího blízkého okolí ležící v obci Malý Újezd jehož je Vavříneč místní částí, byl **zjištěn a potvrzen výskyt obecně chráněného druhu jiříčky obecné (*Delichon urbica*)** a nezjištěn výskyt zvláště chráněných druhů živočichů. Pro ochranu jiříčky obecné byla stanovena opatření k zabránění jejich ohrožení v době hnízdění a vyvádění mláďat spočívající v době zahájení stavebních úprav a zabezpečení stavby před založením hnízd v době realizace stavby. Zároveň bylo navrženo opatření k rychlejšímu znovuosídlení budovy.

Realizace akce „Obecní dům Vavříneč č. p. 9“ může být při respektování navržených opatření k zabránění ohrožení druhu jiříčka obecná zahájena.

7. Použitá literatura

- Anděra M., 2014: *Naši netopýři*. Správa jeskyní České republiky. Praha
- Anděra M., Gaisler J., 2012: *Savci České republiky*. Academia Praha
- Anonymus: *Metodika posuzování staveb z hlediska výskytu obecně a zvláště chráněných synantropních druhů živočichů*. MŽP ČR
- Dungel J., Gaisler J., 2002: *Atlas savců České a Slovenské republiky*. Academia. Praha
- Hume R., 2004: *Ptáci Evropy*. Z ang. originálu přeložila Helena Kcholová. Knižní klub. Praha
- Kaplan, J. 2020: *Aktivita netopýřů v lesním prostředí v závislosti na vzdálenosti od lidských sídel*. Diplomová práce Mns. Nepubl. Dep. Přírodovědecká fakulta, Universita Hradec Králové
- Keller, V., Herrando, S., Voříšek, P. et al. (2020): *European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change*. European Bird Census Council&
- Klvaňová A., red., 2016: *Seznam ptáků Česka*. ČSO. Praha
- Richarz K., 2009: *Atlas stop zvířat*. Z něm. originálu přeložila Monika Žárská. Academia. Praha
- Smitzerová P., Cepáková E., Viktora L., 2015: *Netopýři v budovách. Rekonstrukce a řešení problémů*. ČESON Praha
- Shirihai H., Svensson L., 2021: *Ptáci: Pěvci Evropy, blízkého východu a severní Afriky*. Euromedia. Praha
- Svensson, L., 2012: *Ptáci*. Z ang. originálu přeložil R. Doležal. Ševčík, Plzeň
- Šťastný K., Bejček V., Mikuláš I., Telenský T., 2021: *Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice 2014–2017*, Aventinum Praha

Interní zdroje s relevantními podklady k sepsání této zprávy:

<http://drusop.nature.cz>

www.rorysi.cz

www.birdlife.cz

www.ceson.org

www.nahlizenidokn.cuzak.cz

AOPK ČR. Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz]

8. Fotodokumentace

Jižní a východní část objektu č. p. 9

Severní přístavba k č. p. 9

Nevyužívané prostory 1 nadzemního patra

Sklepní prostor

Využití Bat detektoru v půdním prostoru

Kolonie jiříček pod atikou na východní přístavbě

9. Přílohy

- a) Příklad možných typů umělých hnízd pro jiříčky a jejich instalace převzaté z www.zelenadomacnost.cz .
- b) Kopie vysokoškolského diplomu
- c) Rozhodnutí o autorizaci k provádění biologického hodnocení
- d) Kopie členského průkazu České společnosti pro ochranu netopýrů a kroužkovacího průkazu Spolupracovníků Kroužkovací stanice Národního muzea

- a) Příklad možných typů umělých hnízd pro jiříčky a jejich instalace převzaté z www.zelenadomacnost.cz .

Minimální výška umístěného hnízda by měla být 2 metry od země. Umělé hnízdo se přivrtá a přišroubuje do zdi nebo do římsy (dle typu). Pokud není vhodný přesah střechy, je nutné použít takový typ hnízda, který přesah vytváří, aby byla ptáčata chráněna a do hnízda nepršelo, nebo lze nad hnízdem vyrobit stříšku vlastní konstrukce.

Jiříčky mají rády společnost stejného druhu, lze umístit nebo sdružit několik hnízd blízko sebe.

Materiál náhradního hnízda:

Náhradní hnízda se vyrábějí buď z keramiky, nebo z paropropustného dřevocementového materiálu. Obě dvě varianty jsou vhodné a funkční.

Problém s ptačím trusem:

Lidem nejčastěji vadí ptačí hnízda z toho důvodu, že se pod nimi vrství ptačí trus.

Pokud by byl ptačí trus problém pro možné znečištění fasády, lze pod hnízdo namontovat **vodorovnou desku**, která výkaly zachytí. Tuto podložku lze přidělat pod přírodní nebo i náhradní hnízdo, doporučená vzdálenost je 20 cm od hnízda. Panel zachycující trus lze snadno vyrobit, je to prakticky jen jednoduchá polička; existuje již také jako hotový dřevěný nebo dřevocementový výrobek. Po sezóně je pak potřeba trus odklidit.

